

DE SPAANSCH GRIEP IN GEULHEM

Theo Neutelings

Mijn grootmoeder, Catharina Heuts-Frijns, overleed in november 1918 aan de Spaansche griep. Een jaar na de geboorte van mijn moeder. Maar ik vind hierover niets in ons familiearchief. Vanwege de corona gingen mijn broer en ikzelf op onderzoek uit op internet. In het boekje van de familiegeschiedenis ‘Heuts’ stond dit verhaaltje.

Wij troffen veel gelijkenissen met nu, waardoor je je afvraagt hoeveel slimmer wij zijn geworden.

Zoals gemeld ontstond het idee voor dit boekje tijdens de coronacrisis in maart 2020. Willem Jan vroeg zich af of er meer bekend was over het overlijden van oma Catharina (roepnaam Trinette) Heuts-Frijns. Zij overleed aan de Spaansche Griep in november 1918. In het familiearchief zit geen geschreven informatie over deze tijd en ook niet specifiek over deze oma.

Bronnenonderzoek

De Spaansche Griep was een wereldwijde pandemie welke miljoenen slachtoffers eiste in 1918, juist aan het einde van de Eerste Wereldoorlog. De virus-besmetting begon bij Amerikaanse soldaten. Doordat de militairen in de weken na de vrede weer terugkeerden naar hun eigen landen verspreidde het virus zich makkelijk over de hele wereld.

Willem Jan deed bronnenonderzoek naar de Spaansche Griep in Limburg in het digitaal krantenarchief delpher.nl. In een artikel in De Tijd van 30 juli 1918, drie maanden voor het overlijden van oma, wordt gemeld dat in het Geuldal de Spaansche Griep goeddeels tot het verleden behoorde. Maar dit was slechts de eerste golf van de ziekte. De tweede golf, de piek in het najaar, was ernstiger. In een artikel in de Provinciale Noord Brabantse Courant van 21 oktober 1918 wordt gemeld dat de griep in Frankrijk geweldig om zich heen grijpt. Parijs en andere steden gaan in lockdown.

Op 27 oktober komen tweeduizend Franse vluchtelingen aan in kampen in Hout-hem en het Geuldal.

Registratie en medisch onderzoek vindt plaats in de hotels in de regio. Grieplijders worden in scholen, villa's en hotels opgevangen. Het Limburgs Dagblad meldt op 5 november, twee weken voor het overlijden van onze oma dat scholen, bioscopen en publieke vermakelijkheden gesloten blijven wegens de Spaansche Griep die nog steeds woedt. De ziekte breidt zich geweldig uit in Maastricht *“en heeft een nogal kwaadaardig karakter aangenomen”*. Er zijn een groot aantal sterfgevallen.

Op 9 november zijn de ziekenhuizen in Maastricht overvol en is de helft van het medisch personeel besmet. Dezelfde dag wordt in het Limburgsch Dagblad gemeld dat de Spaansche Griep nu ook in Berg en Terblijt is uitgebroken. Zie onderstaand krantenknipsel

Op 18 november overlijdt Catharina Frijs aan de gevolgen van de Spaansche Griep. Dochter Jeanne was juist 1 jaar oud. Zij heeft haar moeder nooit gekend.

Opa Heuts droeg zijn leven lang een klein fotootje van haar mee in zijn portefeuille. (Zie hiernaast). Waarschijnlijk het originele pasfotootje waarvan het portret 'met de hoed' van werd gemaakt.

In de Gemeente Berg en Terblijt is er een duidelijke piek in de sterfgevallen in 1919, normaal gemiddeld 24 personen per jaar, in 1919 waren er 36, dus 50% meer, kennelijk de nasleep van de epidemie. Uit de publicatie blijkt ook dat de Spaansche Griep, anders dan het coronavirus van 2020, vooral slachtoffers maakte in de middenleeftijd (20 tot 40 jaar). Oma was toen 34 jaar, zat dus in de gevarengroep en was waarschijnlijk ook zwakker na drie bevallingen in de vier oorlogsjaren daarvoor.

Op 14 november 1918, in de piek van de pandemie, stierf vier dagen vóór oma haar schoonbroer Christiaan Hubert Damoiseaux op 31-jarige leeftijd. Hij was getrouwd met de jongere zus van oma, Maria Josephina, dus een aangetrouwde oom van mama. Misschien kwam de besmetting via hem? Ook hij liet drie jonge kinderen na, leeftijdsgenoten van mama, haar neef en twee nichten. Ze woonden in Schimmert, de tante zelf stierf pas in 1974.